

treten etste? *) Maar de gebouwen der menschen, hun paleizen, hun torens, hun basilieken, hun bruggen, hun huizen, de burgerhuizen van Parijs met de duizenden schouwpijpjes van hun haarden en de vensters der kleine kamers. De gebouwen om hun grootheid of hun ellende; de gebouwen met zware fundamenteën, rustige colonnaden, stoute pinakels, heerschzuchtige frontons. Die had Piranesi ook lief, al ging hij ze zoeken in andere tijden en zag ze nog colossaler in een overigens ontzaglijk omvangrijker werk dan dat van Meryon. Beiden waren zooals weinigen in de geschiedenis gefascineerd door het begrip Urbs. Piranesi door het oude Rome der Caesaren, Meryon door het Parijs na de Restauratie. Piranesi leefde in een wereld van ruïnen. Hij had het spleen van een heroïsche oudheid die hij zag in haar edele puinen. Hij graveerde met rhetorische welsprekendheid de grandiose overblijfselen der verzonken beschaving en legde een onuitsprekelijke melancolie in de forums, aquaducten, circussen, triomfbogen, thermen en mausoleeën, geschapen door het militair genie der Romeinen. Of hij bouwde in zijn droomen imaginaire kerkers, plechtige arsenalen der onderwereld. Soms bevolkte hij ze met menschjes: een bouwmeester wijst met theatraal gebaar naar gindsche hooge friesen, staatsgevangenen bestijgen een spiraaltrap die wentelt naar onbekende hoogten, scavatori wroetelen in de fundamenteën van een colombarium. Beiden waren begeesterd door het heroïsche, door het mysterie en de droefheid van de groote menshencoloniën der aarde. Beiden luisterden naar het wereldgedruisch, en bewonderden in de natuurwetten de vergankelijkheid der rijken en den val der tyrannen. Maar de mensch verdwijnt tusschen de cyclopische massa's van metselwerk. Men ziet hem nauwelijks, wriemelend gelijk een mier aan den voet der torens, tegen de wanden der gewelven, klein, smartelijk, gedrukt door de scheppingen waarmee hij den hemel beklimt. Ook Meryon maakt hem lilliputiaansch klein, laat zijn figuurtjes loopen over de zware bruggen, klist ze saam in een kluwen, en stuwt ze voort door de diepe straten of vernedert ze tot louter figurantjes tegen de hoogmoedige decors van zijn verbeelding.

Meryon is van dezelfde kunstfamilie als Piranesi. Het voornaamste bestanddeel van zijn werk, *Eaux-fortes sur Paris* wijst ook op verwantschap met Palladio, Canaletto, Hubert Robert en in onzen tijd met de groot-stadsvisionairs Joseph Pennell en Brangwyn, met wien Meryon de passie deelt voor bruggen †). Met de groote etsers en teekenaars van zijn tijd heeft hij niets gemeen: noch de satire van Daumier, noch den humor van Gavarni, noch de burgerlijke analyse van Henri Monnier.

*) Hoogst interessant zijn eenige portretten in archaïken stijl naar Crispin de Pas, Michel Lasne, Jaspar Isac. Wat zijn moderne portretten betreft, heeft C. Glaser gewezen op hun verwantschap met die van Ingres.

†) cf. Brangwyn's *Book of Bridges*.